

Türkçe Öğrenen Yabancıların Yazılı anlatım Becerilerine Metindilbilimsel Bir Bakış

Erdal Özcan

Sakarya University/ Sakarya, Turkey

Key words: writing, foreign language teaching, Turkish education, cohesion, conjunction

ABSTRACT

Bağdaşıklık” (coherence) ve “bağlılık” (cohesion) metindilbilim araştırmaları ile birlikte metin incelemede sıklıkla kullanılan iki terimdir. Bağdaşıklık, metnin içeriğinin genel yapısı ile ilgiliyken; bağlılık, metin içi yapıların cümlecikler içinde birbirleriyle olan ilişkileriyle ilgilidir ve her iki terim de bir metinde olması gereken farklı ancak birbirleriyle ilişkili olan özellikleri anlatmaktadır (Koçbaş-Akar, 2007, akt. Erdağı, 2008:14). Halliday ve Hasan (1976), bağlılığı metin yüzeyindeki ilişkileri düzenleyen bir unsur olarak tanımlamışlardır. Başka bir deyişle bağlılık; bir dilsel yapının, yorumlanabilmesi için diğer yapılarla olan ilişkisidir. En basit tanımla bağlılık “bir arada tutma” anlamına gelmektedir (Beaugrande & Dressler, 1981; Halliday & Hasan, 1976; akt. Akıncı, 2007). Erdağı’na göre bir metnin yüzey yapısındaki dilsel birimler birbirlerine dilbilgisel kurallar çerçevesinde ardıl bir biçimde bağlıdırlar ve bu ise, metindeki dilsel, dilbilgisel uyum, yani bütünlüktür (Erdağı, 2008:14). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazılı performansla oluşturdukları metinlerin iletişim amacına hizmet edebilmesi ve tutarlı olabilmesi, oluşturdukları metinlerin bağlılık özelliğine sahip olmasına bağlıdır. Yabancılar Türkçe dersi bağlamında öğrencilerin metin bağlılığı ile ilgili sorunlar yaşandığı bilinmektedir (Çotuksöken, 1983) Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve farklı coğrafyalardan gelen öğrencilerin sözcükleri, cümleleri bir araya getirerek bir yazılı metin oluştururken sıralama ve yan tümce bağlaçlarını ne sıklıkta ve hangi tercihle kullanma eğiliminde olduklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Zira bağlaçlar, bağlama işlevlerinden gelen özellik dolayısıyla, cümleler arasında konu ve anlatım bütünlüğünü sağlar.

Bu bağlamda Sakarya Üniversitesi bünyesindeki TÖMER’de A2/B1 seviyesinde eğitim gören Bosna-Hersek, Makedonya, Sırbistan ve Bulgaristan gibi Balkan ülkelerinden gelen öğrencilerin sözlü metinlerindeki bağlılık özelliği ile eşdeğer seviyedeki Türkmenistan, Azerbaycan gibi Türkî Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin ürettikleri yazılı metinlerindeki bağlılık özellikleri karşılaştırmalı bir bakış açısı ile incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma olup alan araştırması yöntemine dayanmaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilere yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan bir kısa film izlettirilmiş akabinde ise öğrencilere filmin konusu ile ilgili 150 sözcüklük bir yazılı anlatım çalışması yaptırılmıştır.

Çalışma sonuçları değişik coğrafyalardan gelen öğrencilerin, metin bağlılığını oluşturan unsurlardan “sıralama” ve “yan tümce” bağlaçlarını farklı sıklıkta kullandıklarını ortaya koymuştur